

सन २०२२-२३ मध्ये प्रवेश क्षमता वाढविण्यासाठी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांना यंत्रसामुग्री व साधनसामुग्री खरेदी करण्याकरिता रु.४८५०.०० लक्ष इतक्या निधीच्या खर्चास प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग
शासन निर्णय क्रमांक - खरेदीप्र-२०२२/प्र.क्र.२५१/व्यशि-४
हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई - ४०००३२
दि.०३ ऑक्टोबर, २०२२

- संदर्भ** - १. संचालक व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण यांचे क्र.१२/नियोजन/खरेदी/प्रमा/२०२२-२३/प्र.क्र.३०/२९९, दि.१५.०९.२०२२.
२. वित्त विभाग, शासन निर्णय क्र. विअप्र/प्र.क्र.३०/२०१३/विनिमय, दि.१७.०४.२०१५
३. उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग शासन निर्णय क्र.भांखस-२०१४/प्र.क्र.८२/भाग-III/उद्योग-४, दि. ०१.१२.२०१६,
४. उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग शासन निर्णय क्र.भांखस-२०१ प्र.क्र.२०४/उद्योग-४, दि.२४.०८.२०१७ व दि.०८.१२.२०१७
५. कौशल्य विकास, रोजगार व उद्योजकता विभाग, शासन निर्णय क्र. कौविउ/ २०२२ / प्र.क्र.१२/प्रशा-१, दि.११.०२.२०२२
६. वित्त विभाग, शासन निर्णय क्र. अर्थसं-२०२२/प्र.क्र.४३/अर्थ-३, दि.०४.०४.२०२२

प्रस्तावना :

शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था राज्यात सद्या ४१९ कार्यरत असून कालानुरूप व्यवसाय प्रशिक्षणाद्वारे निर्माण केले जाणारे कुशल मनुष्यबळ सद्यस्थितीमध्ये कमी पडत आहे. त्यामुळे औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांतील व्यवसाय प्रशिक्षण अभ्यासक्रमांच्या प्रवेश क्षमतेत वाढ होणे आवश्यक आहे. राज्यातील विद्यमान औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांच्या उपलब्ध यंत्रसामुग्रीचा महत्तम वापर करून प्रशिक्षार्थ्यांना व्यवसाय अभ्यासक्रमांच्या सुविधा उपलब्ध करून देणे आवश्यक आहे. महानगरपालिका क्षेत्रातील तसेच शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थामध्ये दुसरी पाळी सुरू करणे, याअनुषंगाने राज्यातील ३२४५ प्रशिक्षणार्थी जागांचा अनुशेष दूर करणे. मा. पंतप्रधानांच्या अध्यक्षतेखाली स्थापन करण्यात आलेल्या राष्ट्रीय कौशल्य विकास परिषदेने सन २०२२ पर्यंत देशात ५०० दशलक्ष कुशल मनुष्यबळाची निर्मिती करण्याचे उद्दिष्ट निश्चित केले आहे. त्यानुसार औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांतील प्रवेशक्षमतेत भरीव वाढ करून अधिकाधिक कुशल मनुष्यबळ उपलब्ध करणे अनिवार्य आहे. त्याअनुषंगाने उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाच्या शासन निर्णय दि. २१.०९.२००६ अन्वये सन २००६-०७ पासून राज्यातील नवनिर्मित ३२ तालुक्यामध्ये नवीन शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था सुरू करण्यास मान्यता देण्यात आली आहे.

त्यानुसार औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थामध्ये प्रत्येक व्यवसाय अभ्यासक्रमास राष्ट्रीय व्यवसाय प्रशिक्षण परिषद नवी दिल्ली यांनी ठरवून दिलेल्या व्यवसायनिहाय यंत्रसामुग्रीच्या यादीप्रमाणे (Norms) यंत्रसामुग्री व साधनसामुग्री विकत घेणे आवश्यक आहे. डीजीईटी, नवी दिल्ली यांचे व्यवसाय अभ्यासक्रमांच्या Training Manual च्या मानकानुसार संलग्नतेसाठी यंत्रसामुग्री व साधनसामुग्रीची पूर्तता होणे आवश्यक आहे. त्याशिवाय व्यवसायास संलग्नता प्राप्त होत नाही. अशा विविध अडचणी निर्माण होत आहे. औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेस राबविले जाणारे सर्व अभ्यासक्रम डीजीईटी, नवी दिल्ली यांच्यामार्फत तयार केले जातात त्यात वेळोवेळी आधुनिकतेचा अवलंब करून अभ्यासक्रमात बदल केले जातात. सन २०१९ मध्ये डी.जी.टी. नवी दिल्ली मार्फत सर्व अभ्यासक्रम NSQF Compliant करण्यात आले असून सदर व्यवसाय अभ्यासक्रमात बदल झाल्याने नवनवीन साहित्याचा अंतर्भाव केल्याने अशा यंत्रसामुग्री व साधनसामुग्रीची त्रुटी संस्थास्तरावर निर्माण झाली आहे. त्यानुसार यंत्रसामुग्री व साधनसामुग्री खरेदी करण्याची बाबत शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, मुंबई यांच्या संदर्भ क्र.१ अन्वये शासनास सादर केलेल्या प्रस्तावानुसार राज्यातील “शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांचा दर्जावाढ करणे, नवीन शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था सुरू करणे” तसेच केंद्र शासनाच्या मानकानुसार विविध औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांना यंत्रसामुग्री व साधनसामुग्री उपलब्ध करून देणे याकरिता रु.४८५०.०० लक्ष (अठ्ठेचाळीस कोटी पन्नास लक्ष फक्त) इतका निधी अर्थसंलक्षित झालेला आहे. सद्यस्थितीत वित्त विभागाच्या संदर्भ क्र.६ अन्वये दिलेली ६० टक्केची कमाल मर्यादा व यानंतर निर्गमित होणाऱ्या शासन निर्णयानुसार वितरीत होणाऱ्या कमाल मर्यादा आणि खालील अटी व शर्तीच्या अधिन राहून रु.४८५०.०० लक्ष (अठ्ठेचाळीस कोटी पन्नास लक्ष फक्त) इतक्या यंत्रसामुग्रीच्या खरेदीच्या खर्चास प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता देण्यात येत आहे.

अ) सदर यंत्रसामुग्री व साधनसामुग्री विनिर्देश गरजेनुसार अद्यावत असल्याची खातरजमा करण्यात यावी.

ब) सदर यंत्रसामुग्री व साधनसामुग्री तांत्रिक विनिर्देश (Technical Specification) हे संबंधित तज्ञांनी मान्य केल्याप्रमाणे व कोणत्याही विशिष्ट कंपनीस फायदा होईल अशा रितीने तयार केले नसल्याबाबतची खातरजमा करण्यात यावी. तसेच प्रस्तावातील परिशिष्टात समाविष्ट असलेल्या बाबींचीच खरेदी करण्यात यावी.

क) उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग, शासन निर्णय क्र. भासंख-२०१४/प्र.क्र. ८२/भाग-३/उद्योग-४, दि.०१.१२.२०१६ व त्या विभागाने वेळोवेळी निर्गमित केलेले शासन निर्णयान्वये शासकीय विभागांनी करावयाच्या कार्यालयीन खरेदीसाठीच्या कार्यपद्धतीची सुधारीत नियमपुस्तिका यामधील अटी व शर्ती आणि तरतूदीनुसार, काटेकोरपणे पालन करून, विहित पद्धतीने यंत्रसामुग्री व साधनसामुग्री खरेदी

प्रक्रिया राबविण्यात यावी. तसेच सदर शासन निर्णयान्वये व विभागाच्या दि. ११.०२.२०२२ च्या शासन निर्णयान्वये गठीत केलेल्या समितीच्या मान्यतेने यंत्रसामुग्री व साधनसामुग्री खरेदीची कार्यवाही करण्यात यावी. तसेच खर्च करताना राज्य शासनाची कार्यनियमवली, वित्तीय नियमावली अर्थसंकल्पिय नियम पुस्तकेतील तरतूदी व सर्व अटी व शर्तीचे पालन करावे.

ड) उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग, शासन निर्णय दि.०१.१२.२०१६ व दि. २४.०८.२०१७ अन्वये दिलेल्या अटीच्या व शर्तीच्या अनुषंगाने GeM Portal च्या माध्यमातून यंत्रसामुग्री व साधनसामुग्री खरेदी प्रक्रिया पूर्ण करून पुरवठादार निश्चित झाल्याशिवाय खरेदी देयके कोषागारातून आहरीत करू नयेत.

इ) प्रशासकीय मान्यता देताना प्रस्तावित यंत्रसामुग्री व साधनसामुग्री खरेदीचे दर हे अंदाजित आहेत. त्यामुळे प्रक्रियेअंती दर निश्चित करण्यात यावा. सदर दर हा बाजार भावापेक्षा कमी असल्याबाबत व संबंधित पुरवठादाराने या बाबींचा इतर ठिकाणी ज्या दराने पुरवठा केला आहे त्या दरापेक्षा जास्त नसल्याबाबत संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, मुंबई यांनी खातरजमा करावी.

ई) खरेदी करण्यात येणाऱ्या बाबींचा पुरवठा झाल्यावर त्यांची साठवणूक व वितरण करणे तसेच सदर यंत्रसामुग्री व साधनसामुग्री विनावापर पडून राहणार नाही व त्यांचा विहीत मुदतीत वापर होईल याची दक्षता घेण्यात यावी.

उ) वित्त विभागाच्या शासन निर्णय दि.०४/०४/२०२२ मधील तरतूदीनुसार वितरीत होणाऱ्या निधीच्या मर्यादेत तसेच त्या विभागाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयानुसार वितरीत होणाऱ्या निधीच्या मर्यादेतच सदर खरेदीवरील खर्च भागविण्यात यावा. तसेच सदर शासन निर्णयातील अ.क्र.१४ मध्ये नमूद केल्यानुसार पुरवठादारकांना देयके अदा करण्याबाबत कार्यवाही करावी.

२. यावर येणार खर्च २२३० कामगार व सेवायोजन मागणी क्रमांक ZA १, ००३) ०३) (०२) (०८) प्रवेश क्षमता वाढविण्यासाठी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांचा विस्तार करणे (२२३०ए२०९) या लेखाशिर्षातर्गत खर्ची टाकण्यात येवून मंजूर असलेल्या अनुदानातून भागविण्यात यावा.

३. यंत्रसामुग्री व साधनसामुग्रीची खरेदीची कारणे विचारात घेऊन राज्यातील औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांकरिता आवश्यक असलेली यंत्रसामुग्री व साधनसामुग्री खरेदी करण्यास वित्त विभाग, शासन निर्णय क्र. विअप्र-२०१३/ प्र.क्र.३०/ २०१३/ विनिमय, भाग-२, दि.१७.०४.२०१५ अनुसार वित्तीय अधिनियम पुस्तिका १९७८ मधील भाग पहिला, उपविभाग दोन मधील अ.क्र. ३ नियम क्र. ७; अ.क्र.४, नियम क्र.७; अ.क्र.२६-अ नियम क्र.७६; अ.क्र.२७-अ नियम क्र.७६; अ.क्र.२७-ब नियम क्र.७६; अ.क्र.२८ नियम क्र.७६; अ.क्र.३७ नियम क्र.९० अन्वये प्रशासकीय विभागास अधिकार प्रदान करण्यात आले आहे. त्याअधिकाराचा वापर करून सदर शासन निर्णय प्रधान सचिव, कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग यांच्या मान्यतेने निर्गमित करण्यात येत आहे.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२२१००३१८५७२०१७०३ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने स्वाक्षांकीत करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(प्रभाकर संखे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, मुंबई.
२. महालेखापाल (लेखा परीक्षा) महाराष्ट्र १/२, मुंबई / नागपूर.
३. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र १/२, मुंबई / नागपूर.
४. संबंधित निवासी लेखाधिकारी (संचालनालयामार्फत)
५. संबंधित अधिदान व लेखा अधिकारी कार्यालय. (संचालनालयामार्फत)
६. संबंधित शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था (संचालनालयामार्फत)
७. निवडनस्ती (व्यशि-४) कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग, मंत्रालय, मुंबई.